

prima instanță: S. Teleucă
instanța de apel: L. Bulgac, L. Popova, A. Gavrilița

dosarul nr. 2ra-1411/13

DECIZIE

07 august 2013

mun. Chișinău

Colegiul comercial, civil și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție

În componența :

Președintele completului, judecătorul
Judecătorii

Iulia Sîrcu
Valentina Clevadî
Ion Corolevschi
Ion Vîlcov
Tamara Chișca-Doneva

examinând recursul declarate de către Druță Zinovia reprezentată de avocatul Armașu Valeriu,

în pricina civilă la cererea de chemare în judecată a Zinoviei Druță împotriva lui Fulga Alexei cu privire la încasarea datoriei, penalității și dobânzii de întârziere și la cererea reconvențională a lui Fulga Alexei împotriva Zinoviei Druță cu privire la declararea nulității a recipisei de împrumut și repararea prejudiciului moral,

împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 06 decembrie 2012, prin care a fost admis apelul declarat de către Fulga Alexei, casată hotărîrea Judecătoriei Botanica mun. Chișinău din 13 august 2012, în partea admiterii pretenției cererii inițiale cu privire la încasarea penalității și dobânzii de întârziere și în această parte emisă o nouă hotărîre de respingerea acțiunii, în rest hotărîrea fiind menținută,

c o n s t a t ă:

La 11 noiembrie 2011, Druță Zinovia reprezentată de Știrbu Gheorghe a depus cerere de chemare în judecată împotriva lui Fulga Alexei cu privire la încasarea datoriei.

În motivarea acțiunii a indicat că în aprilie 2008 între părți a avut loc o înțelegere verbală, prin care Fulga Alexei s-a obligat să execute lucrări de săpare a unei sonde de apă, iar reclamanta Druță Zinovia să achite serviciile prestate în sumă de 45000 lei.

Susține că reclamanta Druță Zinovia a achitat lui Fulga Alexei suma de 45000 lei, însă peste o perioadă de timp Fulga Alexei a comunicat reclamantei cu privire la imposibilitatea executării lucrărilor menționate, propunînd restituirea sumei de 45000 lei, propunere care a fost acceptată.

La data de 22 februarie 2009, Fulga Alexei a achitat reclamantei Druță Zinovia suma de 20000 lei, iar restul sumei în mărime de 25000 lei s-a obligat să o achite până la data de 30 mai 2009, întocmind o recipisă în acest sens.

Menționează că deoarece pîrîtul nu și-a onorat obligația în termenul stabilit, solicită instanței încasarea de la Fulga Alexei datoria în sumă de 25000 lei, penalitatea contractuală în sumă de 54000 lei, cît și dobînda de întîrziere.

La data de 02 februarie 2012 Fulga Alexei a înaintat către Druță Zinovia cerere reconvențională și care a fost concretizată ulterior, solicitînd declararea nulității recipisei din 22 februarie 2009 cu privire la împrumut cu încasarea prejudiciului moral în sumă de 20000 lei.

În motivarea pretențiilor cererii reconvenționale, Fulga Alexei, a indicat, că în luna mai 2008 s-a înțeles cu Druță Zinovia să sape în curtea casei o fîntînă cu adîncimea de aproximativ 84 metri contra sumei de 66000 lei, fiindu-i achitată suma de 40000 lei și ulterior, în luna august, i-a mai fost achitată suma de 5000 lei.

Susține că lucrările de forare a fîntîinii au durat o perioadă de 10 zile, care s-au finalizat cu un debit suficient de apă. La mijlocul lunii decembrie 2008 Fulga Alexei a fost telefonat de feciorul Zinoviei Druță, care l-a rugat să rezolve problema micșorării debitului de apă.

Menționează că după curățirea fîntîinii a constatat, că debitul de apă este mai mic decît cel inițial, ceea ce a trezit revolta din partea reclamantei Druță Zinovia, care a condiționat restituirea utilajului cu achitarea sumei de 45000 lei, iar deoarece avea nevoie de utilaj dînsul a achitat pe data de 22 februarie 2009 reclamantei Druță Zinovia suma de 20000 lei și a semnat o foaie de hîrtie necitind conținutul înscrisului, însă ultima i-a înfirmat că este o confirmare că a luat utilajul de pe teritoriul său.

Consideră că cererea înaintată de Druță Zinovia este neîntemeiată, deoarece dînsul lucrările de forare a fîntîinii le-a îndeplinit în termen, iar aceasta s-a folosit de fîntînă și careva pretenții față de el nu a înaintat.

Prin hotărîrea Judecătoriei Botanica mun. Chișinău din 13 august 2012, acțiunea inițială a fost admisă și încasat de la Fulga Alexei în beneficiul Zinoviei Druță datoria în sumă de 25000 lei, penalitatea în sumă de 54000 lei, dobînda de întîrziere în sumă de 9398 lei și cheltuieli de judecată, ce constituie din taxa de stat în sumă de 1209 și cheltuieli pentru citare în sumă de 8,5 lei, menționînd că în cazul în care prezenta hotărîre nu va fi executată de către Fulga Alexei în termen de 90 zile din data rămînerii definitive, asupra sumelor dispuse încasării și neachitate se va aplica dobînda de întîrziere în conformitate cu art. 619 Cod civil. Totodată, a fost respinsă cererea reconvențională înaintată de Fulga Alexei împotriva Zinoviei Druță.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 06 decembrie 2012, a fost admis apelul declarat de Fulga Alexei, casată hotărîrea primei instanțe în partea încasării de la Fulga Alexei în beneficiul Zinoviei Druță a penalității în sumă de 54 000 lei și dobînzii de întîrziere în sumă de 9398 lei și emisă în această parte o hotărîre nouă prin care acțiunea a fost respinsă.

La 15 februarie 2013, Druță Zinovia, reprezentată de Armașu Valeriu a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitînd admiterea acestuia, casarea deciziei instanței de apel cu menținerea hotărîrii primei instanțe.

În motivarea recursului a invocat dezacordul cu decizia instanței de apel în parte în care au fost respinse cerințele cu privire la încasarea penalității și dobânzii de întârziere.

Consideră eronate concluziile instanței de apel cu referire la faptul că raporturile juridice dintre părțile, Druță Zinovia și Fulga Alexei sunt raporturi care pot fi reglementate prin contractul de antrepriză și nu prin contractual de împrumut, deoarece, deși, inițial între părți au avut loc careva raporturi de antrepriză cu privire la lucrările de forare a unei sondei de apă, însă aceste raporturi de antrepriză au încetat odată cu finalizarea lucrărilor, ulterior, Fulga Alexei a recunoscut faptul ca lucrările efectuate au fost efectuate necorespunzător și în acest sens a propus restituirea sumei de bani, întocmind în acest sens o recipisă.

Prin urmare, recipisa întocmită, ar cădea sub normele unui contract de împrumut, avînd inițial și elemente de antrepriză, or, potrivit articolului 1 alin. (2) din Codul Civil al Republicii Moldova, este consfințit principiul libertății contractuale, în care se menționează, persoanele fizice și juridice sînt libere să stabilească pe bază de contract drepturile și obligațiile lor, orice alte condiții contractuale, dacă acestea nu contravin legii. Penalitatea a fost stabilită contractual, iar dobînda de întârziere este prevăzută de legea civilă. Mai mult ca atît aceste instituții civile sunt instituții generale prevăzute în capitolul 5 (efectele neexecutării obligației) și 6 (mijloacele de garantare a obligațiilor) al Codului Civil și se aplică ori de cîte ori există o neexecutare a unei obligațiuni pecuniare, or, potrivit art.619 alin. (1) din Codul Civil, obligațiilor pecuniare li se aplică dobînzii pe perioada întârzierii. Dobînda de întârziere reprezintă 5% peste rata dobânzii prevăzută la art. 585 dacă legea sau contractul nu prevede altfel.

Afirmă că instanța de apel, eronat a interpretat norma de drept material în partea ce ține de penalitatea și dobînda de întârziere, pe motiv că articolul 619 și 624-630 din Codul Civil al RM sunt norme generale și nu speciale și se aplică ori de cîte ori există o neexecutare a unei obligațiuni civile, o executare necorespunzătoare sau o executare tardivă.

Mai invocă că atît în cererea reconvențională, cît și în cererea de apel, intimatul - Fulga Alexei a solicitat declararea nulității recipisei din 22 februarie 2009 și încasarea prejudiciului moral în sumă de 20000 lei, însă, atît instanța de fond, cît și instanța de apel au respins cererea reconvențională a intimatului și a constatat faptul că, consimțămîntul lui Fulga Alexei n-a fost viciat la încheierea recipisei din 22 februarie 2009. De asemenea, atît instanța de fond, cît și instanța de apel au constatat că recipisa în speță este perfect valabilă, însă instanța de apel n-a recunoscut condițiile recipisei cu privire la penalitate stabilită contractual și dobînda de întârziere stabilită prin legea civilă, asta chiar în pofida faptului că Fulga Alexei n-a solicitat reducerea acestor penalități, nici în instanța de fond și nici în instanța de apel, iar în consecință instanța de apel s-a pronunțat din oficiu asupra chestiunii cu privire la excluderea penalității și dobînzilor de întârziere, deși, acesta pretenție n-a fost solicitată de Fulga Alexei.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) CPC, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale.

Din materialele dosarului rezultă că copia deciziei instanței de apel din 06 decembrie 2012 a fost expediată recurentului la data de 20 decembrie 2012, ce se confirmă prin scrisoarea de însoțire a recursului (f.d. 84).

Astfel, instanța de recurs consideră că recurentul s-a conformat prevederilor legale și recursul declarat la 15 februarie 2013 este în termen.

În conformitate cu art. 444 CPC, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Studiind materialele dosarului, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră recursul întemeiat și care urmează a fi admis cu casarea deciziei instanței de apel și modificarea hotărârii primei prin micșorarea cuantumului penalității încasate, iar în rest de a menține decizia instanței de apel din considerentele ce urmează.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. f), e) CPC, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să caseze decizia instanței de apel și să modifice hotărârea primei instanțe.

Fiind investită cu judecarea apelului declarat de către Fulga Alexei, instanța de apel a ajuns la concluzia temeiniciei acestuia, și ilegalității hotărârii primei instanțe, în partea încasării penalității și a dobânzii de întârziere, fiind casată hotărârea primei în partea admiterii pretențiilor privind încasarea de la Fulga Alexei în beneficiul Zinoviei Druță penalitatea în mărime de 54000 lei și dobânda de întârziere în sumă de 9398 lei și pronunțată în această parte o nouă hotărâre, prin care acțiunea a fost respinsă, în rest hotărârea primei instanțe a fost menținută.

În susținerea soluției, prin care au fost respinse pretențiile Zinoviei Druț cu privire la încasarea penalității și dobânzii de întârziere instanța de apel a reținut că raporturile juridice dintre Druță Zinovia și Fulga Alexei se reglementează prin contract de antrepriză și nu rezultă din contractul de împrumut, iar ca urmare a concluzionat că pretențiile cu privire la încasarea penalității de 300 lei pentru fiecare zi de întârziere în suma totală pretinsă de 54000 lei nu au suport legal, deoarece la încheierea contractului de antrepriză părțile nu au prevăzut o clauză penală pentru neexecutarea în termen a obligațiilor, ce ține de dobânda de întârziere, a menționat că litigiului în cauză nu sunt aplicabile dispozițiile art. 872, 619 Cod civil, deoarece obligația restituirii sumei de 25000 lei nu rezultă din contractul de împrumut.

Instanța de recurs constată, însă, că deși, la soluționarea pricinii au fost stabilite pe deplin circumstanțele care au importanță pentru judecarea cauzei în fond, concluziile instanței de apel în partea respingerii pretențiilor cu privire la încasarea penalității și a dobânzii de întârziere și soluția dată în partea dată în sensul menționat mai sus sunt incorecte, rezultate din aplicarea greșită și interpretarea eronată de către instanța de apel a normelor de drept material aplicabile la caz, precum și aprecierea incorectă a probelor prezentate la caz.

Astfel, la caz s-a constatat cu certitudine faptul că în urma înțelegerii între Druță Zinovia și Fulga Alexei, ultimul s-a obligat să execute în curtea casei Zinoviei Druță lucrări de săpare a unei sonde de apă, care ar asigura un debit normal de apă, iar ultima s-a obligat să achite serviciile prestate în sumă de 45000 lei.

În confirmarea manifestării voinței de a contracta, în sensul înțelegerii date, Druță Zinovia a achitat lui Fulga Alexei suma de 45000 lei, însă peste o perioadă de timp, a comunicat că recurenteii despre imposibilitatea executării lucrărilor menționate, propunând ultimei restituirea sumei de 45000 lei, propunerea care a fost acceptată de aceasta.

Or, conținutul actului juridic întocmit sub formă de recipisă la data de 22 februarie 2012 (f.d. 8), confirmă cele invocate de recurenta cu privire la primirea de către intimat a sumei de 45000 lei, din care 20000 lei au fost restituiți, iar 25000 lei ultimul s-a obligat să-i restituie pînă la data de 30 mai 2009

La caz cert a fost stabilit și faptul că la data de 22 februarie 2009, Fulga Alexei a restituit Zinoviei Druță suma de 20000 lei, iar restul sumei de 25000 lei s-a obligat să achite pînă la data de 30 mai 2009, întocmind în mod olograf o recipisă în acest sens, însă pînă în prezent Fulga Alexei nu a restituit Zinoviei Druță datoria în sumă de 25000 lei.

Reieșind din constatările menționate este cert că, recipisa din 22 februarie 2009, conține totalitatea condițiilor impuse de lege în vederea valabilității unui act juridic, referitor la consimțămînt, obiect, cauză și formă din care rezultă obligația intimatului Fulga Alexei să restituie recurenteii Druță Zinovia suma de 25000 lei pînă la data de 30 mai 2009.

În această ordine de idei pretențiile Zinoviei Druță cu privire la încasarea sumei de 25000 lei sunt întemeiate, fapt ce atestă și temeinicia concluziei primei instanțe cu privire la încasarea acestei sume din contul lui Fulga Alexei în beneficiul Zinoviei Druță, cît și respingerea cererii reconvenționale cu privire la declararea nulității recipise, deoarece la caz nu s-au stabilit careva circumstanțe care ar demonstra că la semnarea acesteia consimțămîntul a lui Fulga Alexei a fost viciat.

Totodată, instanța de recurs găsește drept greșită soluția instanței de apel cu privire la respingerea pretențiilor Zinoviei Druță cu privire la încasarea dobînzii de întîrziere.

Pe cînd prima instanță corectă a reținut la acest capitol că, dreptul recurenteii Druță Zinovia de a cere dobînda de întîrziere este prevăzută de art. 585 și art. 619 Cod civil. Or, obligația lui Fulga Alexei în vederea achitării sumei de 25000 lei derivă din recipisa semnată de ultimul la data de 22 februarie 2009, prin care s-a obligat s-i restituie Zinoviei Druță suma menționată pînă la data de 30 mai 2009 și care a fost recunoscută de instanțe ca fiind întocmită cu respectarea prevederilor legale.

În consecință instanța de recurs consideră pretențiile Zinoviei Druță cu privire la încasarea dobînzii de întîrziere întemeiate și care corect au fost admise de prima instanță, cu încasarea din contul lui Fulga Alexei în beneficiul Zinoviei Druță a sumei de 9398 cu titlu de dobîndă de întîrziere.

De altfel, încasarea dobînzii de întîrziere justifică și pretențiile recurenteii cu privire la încasarea penalității, însă instanța de recurs în virtutea competenței sale de a mări sau de a micșora penalitatea de întîrziere, constată că prima instanță nejustificat a încasat în din contul lui Fulga Alexei în beneficiul Zinoviei Druță cu titlu de penalitate suma în mărime de 54000 lei, deoarece sumă dată este disproporțional de mare în raport cu dobînda de întîrziere, aceasta urmînd a fi micșorată pînă la 10000 lei.

Față de cele ce preced, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul declarat de către Druță Zinovia reprezentată de avocatul Armașu Valeriu, de a casa decizia instanței de apel și de a modifica hotărîrea primei instanțe, micșorînd cuantumul penalității încasate de la Fulga Alexei în beneficiul Zinoviei Druță de la 54000 lei pînă la 10000 lei, iar în rest de a menține hotărîrea primei instanțe.

În conformitate cu 445 alin. (1) lit. f), e) CPC, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e

Se admite recursul declarat de către Druță Zinovia reprezentată de avocatul Armașu Valeriu.

Se casează decizia Curții de Apel Chișinău din 06 decembrie 2012 și se modifică hotărîrea Judecătoriei Botanica mun. Chișinău din 13 august 2012, în pricina civilă la cererea de chemare în judecată a Zinoviei Druță împotriva lui Fulga Alexei cu privire la încasarea datoriei, penalității și dobînzii de întîrziere și la cererea reconvențională a lui Fulga Alexei împotriva Zinoviei Druță cu privire la declararea nulității a recipisei de împrumut și repararea prejudiciului moral, în partea încasării penalității de întîrziere, după cum urmează:

Se micșorează cuantumul penalității de întîrziere încasate din contul lui Alexei Fulga în beneficiul Zinoviei Druță de la 54000 (cinczeci și patru mii) lei până la 10000 (zece mii) lei.

În rest decizia hotărîrea Judecătoriei Botanica mun. Chișinău din 13 august 2012 se menține

Decizia este irevocabilă din momentul emiterii.

Președinte, judecătorul

Iulia Sîrcu

Judecătorii

Valentina Clevadî

Ion Corolevski

Ion Vîlcov

Tamara Chișca-Doneva